

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8500/2021
31.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Александар Луковић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ ад Београд, чији је пуномоћник Иван Симић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 16151/19 од 29.10.2020. године, у седници одржаној 31.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 16151/19 од 29.10.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧАВАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 16151/19 од 29.10.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 18389/17 од 07.05.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле, којим је тражила да се утврди да је ништава одредба члана 8. став 1. уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број ...-...-... од 27.05.2015. године, закљученог између парничних странака, која гласи: „Корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 0,50% од износа одобреног кредита, у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за евро на дан плаћања“, да се утврди да је ништава одредба члана 8. став 2. уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број ...-...-... од 27.05.2015. године, која гласи: „Корисник кредита се обавезује да на име осигурања кредита код НКОСК једнократно плати премију у висини од 3,75% од износа одобреног кредита, као и једнократну накнаду у висини од 30 евра у корист НКОСК, у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за евро на дан плаћања“, да тужена тужилци на име стицања без основа исплати износ од 17.052,68 динара са законском затезном каматом од 02.07.2015. године до исплате и износ од 127.895,63 динара са законском затезном каматом од 02.07.2015. године до исплате, као и да јој накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужила да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 54.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 18389/17 од 07.05.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 8. став 1. уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број ...-...-... од 27.05.2015. године, ближе означена у том ставу изреке. Ставом другим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 8. став 2. уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број ...-...-... од 27.05.2015. године, ближе означена у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 17.052,68 динара са законском затезном каматом од 02.07.2015. године. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 127.895,63 динара са законском затезном каматом од 02.07.2015. године. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 67.398,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 16151/19 од 29.10.2020. године, одбијена је жалба тужене, потврђена првостепена пресуда и одбијени захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила, као корисник кредита, са туженом банком, дана 27.05.2015. године, закључила је уговор о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код НКОСК број ...-...-... . Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужиљи кредит у износу од 28.600 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у коришћење. Побујаном одредбом члана 8. став 1. уговора, тужилац се обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење банци плати једнократну накнаду у висини од 0,50% од износа одобреног кредита, у

динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за евро на дан плаћања, а ставом 2. истог члана да на име осигурања кредита код НКОСК једнократно плати премију у висини од 3,75% од износа одобреног кредита, као и једнократну накнаду у висини од 30 евра у корист НКОСК, у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за евро на дан плаћања. По основу наведених уговорних одредби тужена је, дана 02.07.2015. године, од тужиље наплатила износ од 17.052,75 динара, као и износ од 127.895,63 динара. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем понуде од 09.05.2015. године, у члану 3. тачка 3. исте, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и да је једнократна накнада за обраду кредитног захтева – фиксна: 0,5% од износа кредита, да је једнократна премија осигурања код НКОСК фиксна – стварна вредност 4,25% што износи 1.215,50 евра, односно 146.900,71 динара, као и да једнократна накнада за обраду захтева НКОСК фиксна – стварна вредност – што износи 30 евра, односно 3.625,69 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да су предметне одредбе уговора о кредиту ништаве, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужиљи, као кориснику кредита, тужена банка није образложила који су то трошкови накнаде за обраду кредитног захтева и зашто се исти везују за износ одобреног кредита, као и начин по којем је одређена висина, због чега наведене одредбе нису у складу са начелом савесности и поштења и добром пословном праксом, на који начин није обезбеђена равнотежа у правима и обавезама уговорених странака банке и клијента. С обзиром на то, заузели су становиште да тужиља има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се

примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 27.05.2015. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б – основни подаци о кредиту) у члану 3.3 утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и једнократне накнаде за обраду кредитног захтева и пуштања кредита, једнократне премије на име осигурања кредита код НКОСК, као и једнократне накнаде у корист НКОСК, што одговара садржини спорних уговорних одредби члана 8. којима се тужилца обавезала да по основу трошкова обраде кредитног захтева и на име осигурања кредита код НКОСК, плати банци наведене накнаде и премију. Како је тужилца садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештена о врсти и висини накнада које падају на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ових накнада, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове за обраду захтева и пуштања кредита у коришћење, трошак осигурања код НКОСК-а и трошак обраде захтева код НКОСК-а, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилца неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то за састав поднеска од 23.02.2018. године износ од 6.000,00 динара, за заступање на два одржана рочишта износ од по 7.500,00 динара, за заступање на два неодржана рочишта износ од по 4.500,00 динара, на име састава жалбе и ревизије износ од по 12.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој није признат трошак на име састава поднеска од 12.10.2018. године и 19.04.2019. године, јер нису били нужни за вођење ове парнице. Туженој не припадају трошкови у виду увећања накнаде на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката за 20% по основу ПДВ-а за наведене парничне радње, јер није доставила рачун о извршеним адвокатским услугама, у складу са чланом 42. став 1. и 2. Закона о порезу на додату вредност ("Сл. гласник РС" број 84/2004...5/2016).

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић